

Plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti pamatizglītības standartā, beidzot 3., 6. un 9. klasi*

VL.Li.1. Mēs sazināmies, klausoties, lasot, runājot un rakstot, lai uzzinātu un sniegtu informāciju, paustu emocijas un veidotu attiecības. Katrai saziņas situācijai ir konteksts, kas nosaka teksta saturu, formu un ietekmē noteiktu valodas līdzekļu izvēli. Dzimtā valoda ir citu valodu apguves pamats, savukārt citas valodas palīdz labāk saprast dzimto valodu

	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
1.1. Saziņa kontekstā	VL.3.1.1.1. Spriež par valodas nozīmi cilvēku dzīvē, lietojot terminus "dzimtā valoda" un "valsts valoda".	VL.6.1.1.1. Pamato latviešu valodas nozīmi Latvijas sabiedrībā un savā dzīvē, kā arī dzimtās valodas nozīmi citu valodu apgūvē.	VL.9.1.1.1./VLM9.1.1.1 Argumentēti pauž viedokli par latviešu valodas un kultūras nozīmi un lietojumu mūsdienu daudz kultūru sabiedrībā Latvijā, Eiropā un pasaulē. Izturas ar cieņu pret latviešu valodu un citu tautu valodām.
	VL.3.1.1.2. Klausoties vienkāršas uzbūves tekstus un skatoties video sižetus, saprot tekstu kopumā, nosaka darbojošās personas, darbības vietu, laiku un galveno domu. Iesaistās saziņā par dzirdēto un redzēto.	VL.6.1.1.2. Klausoties ar mācībām vai interesēm saistītus tekstus un skatoties video sižetus vai filmas, saprot informāciju, nosaka teksta galveno informāciju un domu. Iesaistās saziņā par dzirdēto/redzēto, izmantojot konkrētus faktus, piemērus, saturiski nozīmīgas detaļas.	VL.9.1.1.2./VLM.9.1.1.2. Klausoties un skatoties informatīvus raidījumus, intervijas, diskusijas, saprot, interpretē un izvērtē dzirdēto informāciju, runātāju viedokli par galveno tematu. Pamana un raksturo saziņas dalībnieku attieksmi vienam pret otru. Analizē un vērtē dzirdēto un redzēto, argumentējot savu viedokli.
	VL.3.1.1.3. Skaidri un ar izpratni lasa mācībām un savām interesēm atbilstošu tekstu. Atbild uz jautājumiem un pats uzdod jautājumus.	VL.6.1.1.3. Veikli un ar izpratni lasa mācībām un savām interesēm atbilstošu tekstu. Atrodot tajā galvenos vārdus un frāzes, atbildot uz jautājumiem un uzdodot jautājumus pašiem, nosaka teksta galveno domu un tajā paustās idejas. Formulē viedokli par izlasītā teksta noderīgumu un turpmākajām izmantošanas iespējām.	VL.9.1.1.3./VLM.9.1.1.3. Ar izpratni lasa satura, uzbūves un žanru ziņā atšķirīgus tekstus, saskatot valodas lietojuma būtiskākās īpatnības. Analizē un skaidro tekstu, novērtē savu izpratni. Salīdzina izlasīto ar iepriekš zināmo, nosaka, kādas pārdomas izlasītais teksts ir radījis.
	VL.3.1.1.4. Iesaistās saziņā par dzirdēto, lasīto vai novēroto, sasaistot to ar personisko pieredzi. Ievēro saziņas tematu un dalībniekus.	VL.6.1.1.4. Iesaistās saziņā, ievērojot saziņas tematu, dalībniekus, vietu, laiku un nolūku. Izmanto piemērotus verbālos un neverbālos saziņas līdzekļus.	VL.9.1.1.4./VLM 9.1.1.5. Iesaistās daudzveidīgās saziņas situācijās, izmantojot kontekstam piemērotus verbālos un neverbālos saziņas līdzekļus. Ievēro saziņas kultūru, apzinoties tās lomu sociālo kontaktu un sadarbības veidošanā.

*Ministru kabineta noteikumi Nr. 747 par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem, Rīgā, 2018. gada 27. novembrī.

VL.Li.1. Mēs sazināties, klausoties, lasot, runājot un rakstot, lai uzzinātu un sniegtu informāciju, paustu emocijas un veidotu attiecības. Katrai saziņas situācijai ir konteksts, kas nosaka teksta saturu, formu un ietekmē noteiktu valodas līdzekļu izvēli. Dzimtā valoda ir citu valodu apguves pamats, savukārt citas valodas palīdz labāk saprast dzimto valodu

	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
1.1. Saziņa kontekstā	VL.3.1.1.5. Ir ieinteresēts veidot savu viedokli un uzklaut citu viedokļus, pamana viedokļu atšķirības. Piedalās sarunās, pauž savu viedokli un uzklaut citu viedokli.	VL.6.1.1.5. Lerosina un uztur dialogu, paužot savu viedokli un uzklaut citus. Piedaloties diskusijā, pamana viedokļu atšķirības, ir tolerantants pret citu viedokli.	VL.9.1.1.5./VLM 9.1.1.6. Strukturē dialogu un saziņas gaitu. Virza un vada izvērstu sarunu. Piedalās diskusijā, spēj saprasties ar atšķirīgu viedokļu pautējiem. Veido saziņas situācijai atbilstošu monologu.
	VL.3.1.1.6. Pamana un skaidro atšķirības mutvārdu tekstu un rakstu darbu saturā un apjomā atkarībā no saziņas veida mutvārdos vai rakstu formā.	VL.6.1.1.6. Pielāgo mutvārdu tekstu un rakstu darbu saturu, uzbūvi un apjomu atkarībā no saziņas veida mutvārdos vai rakstu formā, arī e-saziņā. Lieto piemērotu teksta žanru un vizuālos līdzekļus.	VL.9.1.1.6. Variē un pielāgo mutvārdu tekstu un rakstu darbu saturu, uzbūvi un apjomu atkarībā no saziņas veida mutvārdos vai rakstu formā, arī e-saziņā. Daudzveidīgās saziņas situācijās lieto piemērotu teksta žanru un vizuālos līdzekļus.
	VL.3.1.1.7. Pamana un nosauc saziņas dalībnieku, savas un literāro tēlu emocijas ikdienas runas situācijās un tekstos.	VL.6.1.1.7. Pamana un raksturo saziņas dalībnieku, savas un literāro tēlu emocijas. Pamato savu viedokli ar konkrētiem piemēriem, balstoties personiskajā un citu pieredzē.	VL.9.1.1.7. Raksturo saziņas dalībnieku, savas un literāro tēlu emocijas, iemeslus, kas tās ir radījuši. Analizē un lieto verbālos un neverbālos saziņas līdzekļus, lai paustu emocijas. Pamato savu viedokli.
	VL.3.1.1.8. Pamana valodas un saziņas atšķirības formālās un neformālās saziņas situācijās. Ievēro šīs atšķirības, iesaistoties saziņā.	VL.6.1.1.8. Saziņā pamana citu un ievēro savu runātāja un rakstītāja kultūru formālās un neformālās saziņas situācijās. Spēj sazināties ar dažādu kultūru cilvēkiem.	VL.9.1.1.8. Ievēro runātāja un rakstītāja kultūru daudzveidīgās saziņas situācijās, arī digitālajā vidē. Spēj piedalīties saziņā un sadarboties ar dažādu kultūru cilvēkiem. Pielāgo savu runu klausītājiem, kuriem latviešu valoda nav dzimtā valoda, piemēram, izvēloties piemērotu runas tempu, leksiku un vienkāršas sintaktiskās konstrukcijas.
	VL.3.1.1.9. Atrod informāciju tekstā, arī tabulās, shēmās, diagrammās, domu kartēs. Vērtē to pēc vienkāršiem kritērijiem: zināma/nezināma, interesanta/garlaicīga, ticama/mazticama. Salīdzina ar personisko pieredzi.	VL.6.1.1.9. Apkopo informāciju no tematiski saistītiem avotiem atbilstoši mērķim. Nošķir nepieciešamo no liekā, svarīgo no mazsvarīgā, vērtē informācijas ticamību. Sakārto to noteiktā secībā vai veidā.	VL.9.1.1.9./VLM.9.1.1.4. Salīdzina vairākus informācijas avotus, izvēlas ticamākos, pamato savu izvēli. Integrē un interpretē informāciju no dažādiem avotiem. Izvēlas mērķim atbilstošu informācijas apstrādes un strukturēšanas veidu. Saskata un salīdzina sakarības, notikumu secību, cēloņus un sekas.

VL.Li.2. Valoda un teksti mums palīdz izziņāt un saprast pašiem sevi, apkārtējo vidi un kultūru.
Teksta radīšana ir jēgpilns process, kura laikā autors izmanto savu un citu pieredzi, rada jaunu informāciju, plāno, veido, pilnveido un prezentē tekstu

	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
2.1. Teksts un tekstveide	VL.3.2.1.1. Izmanto teksta virsrakstu un galvenos vārdus, nosaka teksta tematu un galveno domu, salīdzina ar citu viedokli un secina par kopīgo un atšķirīgo.	VL.6.2.1.1. Izmanto teksta virsrakstu, svarīgākos teikumus un atslēgvārdus, nosaka teksta tematu, galveno domu un nolūku. Salīdzina ar citu viedokli un veido secinājumus.	VL.9.2.1.1./VLM.9.2.1.5. Izmanto atslēgvārdu noteikšanas paņēmienus un zināšanas par teksta vizuālā noformējuma grafiskajiem līdzekļiem, lai interpretētu un novērtētu tekstu un tā galveno domu. Salīdzina ar citu viedokli un veido secinājumus.
	VL.3.2.1.2. Stāsta par dzirdēta vai lasīta teksta notikumiem, īsi raksturo personas, sasaistot stāstījumu ar personisko pieredzi.	VL.6.2.1.2. Raksturo un salīdzina dzirdēta vai lasīta teksta notikumus un personas, veido secinājumus. Sasaista stāstījumu ar personisko un citu pieredzi, nosaka valodas īpatnības.	VL.9.2.1.2./VLM.9.2.1.4. Detalizēti pamato viedokli par teksta nolūku un noskaņu, personu rīcību un izjūtām, notikumu cēloņiem un sekām. Raksturo autora individuālo valodas stilu un tā ietekmi uz adresātu. Pamatojumā izmanto argumentētus izteikumus un atbilstošu terminoloģiju.
	VL.3.2.1.3. Pirms teksta veidošanas izplāno tā saturu, strukturē domas un idejas, arī vienkāršos grafiskos attēlos. Pārrunā šo procesu un paveikto ar citiem. Veido stāstījumu un raksta vēstījumu.	VL.6.2.1.3. Pirms teksta veidošanas veic piezīmes un plāno savu tekstu, reflektē par šo posmu, izvērtē to un pārrunā savas ieceres ar citiem. Veido stāstījumu. Raksta vēstījumu un aprakstu.	VL.9.2.1.3./VLM.9.2.1.6. Patstāvīgi izvērta mērķi un organizē teksta plānošanas procesu, izvēloties sev piemērotu ideju un domu pieraksta veidu. Reflektē un izvērtē to, apspriežoties par teksta saturu un uzbūvi ar citiem. Raksta pārsapņedumu un argumentēto eseju.
	VL.3.2.1.4. Nosaka vienkārša teksta uzbūves galvenās daļas (ievadu, galveno daļu, nobeigumu). Raksta pēc parauga nelielus, ar personisko pieredzi un fantāziju saistītus tekstus, noformējot tos atbilstoši teksta adresātam un žānram.	VL.6.2.1.4. Nosaka teksta uzbūvi, pamana tā atšķirības dažādos tekstos, arī e-vidē. Raksta pēc parauga un patstāvīgi ar personisko pieredzi un fantāziju saistītus tekstus, ievērojot to uzbūvi, atbilstmi saziņas adresātam, nolūkam un teksta žānram.	VL.9.2.1.4. Novērtē teksta uzbūvi un savdabīgas struktūras elementus, piemēram, neierastu teksta daļu kārtību, citu tekstu iekļāvumu, komentārus, attēlus. Raksta ar personisko pieredzi un izdomu, fantāziju saistītus tekstus, ievērojot teksta uzbūvi un izmantojot žānra prasībām, adresātam un saziņas veidam piemērotus valodas līdzekļus.
	VL.3.2.1.5. Raksta pēc parauga ielūgumu un apsveikumu, arī digitālajā formā.	VL.6.2.1.5. Raksta patstāvīgi ielūgumu un apsveikumu, pēc parauga un patstāvīgi – privātās un lietīškās vēstules, iesniegumu, paskaidrojumu, arī digitālajā formā un e-vidē.	VL.9.2.1.5./VLM.9.2.1.7. Raksta patstāvīgi ielūgumu, apsveikumu, lietīško vēstuli, iesniegumu, paskaidrojumu, dzīvesgaitas aprakstu (CV), motivācijas vēstuli, arī digitālajā formā un e-vidē.

VL.Li.2. Valoda un teksti mums palīdz izzināt un saprast pašiem sevi, apkārtējo vidi un kultūru.

Teksta radīšana ir jēgpilns process, kura laikā autors izmanto savu un citu pieredzi, rada jaunu informāciju, plāno, veido, pilnveido un prezentē tekstu

	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
2.1. Teksts un tekstveide	VL.3.2.1.6. Izmanto burtus un citas rakstzīmes sava teksta veidošanā un radošā noformēšanā.	VL.6.2.1.6. Skaidro daudzveidīgu rakstzīmju, to skaitā digitālo zīmju, lietojumu tekstā. Izmanto tās savu tekstu veidošanā atbilstoši teksta nolūkam un adresātam.	VL.9.2.1.6./VLM.9.2.1.8 Izmanto rakstzīmju sistēmu atbilstoši saziņas situācijai un savam individuālajam stilam. Salīdzina, novērtē dažādus rakstīšanas stilus, veidojot sev piemērotāko.
	VL.3.2.1.7. Ņemot vērā skolotāja un klasesbiedru ieteikumus, labo un pilnveido savu tekstu.	VL.6.2.1.7. Veido un pilnveido savu tekstu. Sniedz un iegūst atgriezenisko saiti par teksta kvalitāti, prot strādāt individuāli un sadarboties teksta rediģēšanas laikā. Reflektē par šo procesu, lai uzlabotu savu tekstu.	VL.9.2.1.7./VLM.9.2.1.9. Rediģē savu tekstu. Sniedz un saņem konstruktīvu atgriezenisko saiti. Izmanto dažādus paņēmienus teksta uzlabošanai, piemēram, jautājumu formulēšanu, diskusijas, nepieciešamo avotu un resursu izmantošanu, laika plānojumu.
	VL.3.2.1.8. Veido saprotamu, skaidri uztveramu, ar personisko pieredzi saistītu mutvārdu runu. Reaģē uz klausītāju jautājumiem.	VL.6.2.1.8. Pamana mutvārdu runas atšķirības formālās un neformālās runas situācijās. Mērķtiecīgi plāno un veido saturīgu, loģisku mutvārdu runu, ievērojot tās uzbūvi un atbilstmi saziņas nolūkam un teksta žanram. Iesaistās dialogā ar klausītājiem.	VL.9.2.1.8./VLM.9.2.1.10. Salīdzina runas atšķirības formālās un neformālās saziņas situācijās, formulē secinājumus. Mērķtiecīgi plāno un veido strukturētu un saturīgu mutvārdu runu. Izmanto tādus runas labošanas paņēmienus kā stilistiski neveikli izteikto domu pārfrāzēšana, neprecīzi izvēlēto jēdzienu aizstāšana ar precīzākiem jēdzieniem un terminiem, ilustrējošu piemēru minēšana. Rosina klausītājus uz diskusiju.

VL.Li.3. Valodas ir sistēmiskas. Skaņas un rakstzīmes veido vārdus, vārdi veido teikumus un izteikumus.

Radoši darbojoties ar skaņām, vārdiem un teikumiem, mēs veidojam izpratni par valodu un tās uzbūvi

	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
3.1. Valodas struktūra	VL.3.3.1.1. Aprakstoši skaidro vārda nozīmi tekstā vai dara to, izmantojot sinonīmus un antonīmus. Saskata un skaidro viennozīmīgus un daudznozīmīgus vārdus. Lieto vārdnīcu.	VL.6.3.1.1. Skaidro daudznozīmīgu vārdu un frazeoloģismu nozīmi kontekstā. Izmanto sinonīmus un daudznozīmīgus vārdus, kā arī frazeoloģismus, veidojot tekstus. Iesaistās sarunā un pamato netradicionālu vārdu izvēli.	VL.9.3.1.1./VLM.9.3.1.1. Motivēti izvēlas un lieto savā tekstā daudzveidīgu vārdu krājumu un frazeoloģismus, lai izteiktu savas domas un panāktu noteiktu ietekmi uz adresātu. Iesaistās sarunās par valodas jautājumiem, lietojot atbilstošu terminoloģiju.
	VL.3.3.1.2. Saklausa un skaidro ģimenē vai tuvākajā apkārtnē lietotos, no literārās valodas atšķirīgos vārdus, piemēram, sarunvalodas vārdus, izlokšņu vārdus, citu valodu ietekmē radušos vārdus.	VL.6.3.1.2. Saklausa un skaidro ģimenē un tuvākajā apkārtnē lietotos, no literārās valodas atšķirīgos vārdus, piemēram, sarunvalodas vārdus, aizguvumus, izlokšņu vārdus vai vārdus, kas rada emocionālu ekspresiju. Pamato to lietojumu saziņā.	VL.9.3.1.2./VLM.9.3.1.2. Saklausa dažādus runātās valodas variantus un nosaka to atšķirības no literārās valodas. Analizē, izprot un lieto formālajai vai neformālajai situācijai atbilstošu leksiku, izvēloties precīzākus vārdus, arī ar stilistisku vai emocionālu ekspresiju. Pamato savu izvēli.
	VL.3.3.1.3. Saprotami izrunā visas latviešu valodas skaņas un skaņu savienojumus. Nošķir patskaņus, divskaņus un līdzskaņus.	VL.6.3.1.3. Runā ievēro pareizrūnas normas, loģiskās pauzes un intonāciju. Pamato skaņu un vārdu nozīmi valodā iztēles un emociju attīstīšanai, piemēram, valodas spēlēs un dzejā.	VL.9.3.1.3./VLM.9.3.1.3. Pamato intonācijas, pauzes, žestu un mīmikas nozīmi runā. Prasmīgi izmanto šīs zināšanas savos mutvārdu tekstos un citu runas vērtēšanā. Analizē un izprot valodas spēles ikdienas valodā, arī plašsaziņas līdzekļos un sociālajos tīklos.
	VL.3.3.1.4. Ievēro skaņu un burtu atbilstmi vārdu izrunā un rakstībā. Pareizi raksta vārdus ar dubultajiem līdzskaņiem. Īpašvārdu rakstībā lieto lielos sākumburtus.	VL.6.3.1.4. Ievēro vārdu izrunas un rakstības atšķirības. Pareizi raksta atvasinātus vārdus, salikteņus un īpašvārdus, attīstot ieradumu izmantot drukātos un digitālos palīgīdzekļus vārdu pareizrakstības pārbaudei.	VL.9.3.1.4./VLM.9.3.1.4. Raksta vārdus atbilstoši latviešu valodas ortogrāfijas normām. Ja nepieciešams, izmanto vārdu pareizrakstības pārbaudes līdzekļus savas valodas pilnveidei. Pamato noteikta avota izvēli.

VL.Li.3. Valodas ir sistēmiskas. Skaņas un rakstzīmes veido vārdus, vārdi veido teikumus un izteikumus.

Radoši darbojoties ar skaņām, vārdiem un teikumiem, mēs veidojam izpratni par valodu un tās uzbūvi

	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
3.1. Valodas struktūra	VL.3.3.1.5. Saskata jaunu vārdu darināšanas iespējas, darina vārdus sava teksta veidošanas vajadzībām.	VL.6.3.1.5. Saskata galvenos vārddarināšanas paņēmienus. Darina vārdus, analizējot un secinot, kādas ir latviešu valodas vārddarināšanas iespējas.	VL.9.3.1.5./VLM.9.3.1.6. Izmanto latviešu valodas vārddarināšanas paņēmienus atbilstoši sava teksta iecerēm un savam individuālajam stilam, veidojot arī jaunvārdus. Pamato vārddarināšanas nozīmi terminoloģijas apgūvē, teksta bagātināšanā un noteikta efekta radīšanā.
	VL.3.3.1.6. Nosaka lietvārdu, īpašības vārdu, darbības vārdu un skaitļa vārdu piederību vārdšķīrai. Skaidro šo patstāvīgo vārdu nozīmi saviem vārdiem.	VL.6.3.1.6. Nosaka visu patstāvīgo vārdu piederību vārdšķīrai. Izvēlas precīzākos no tiem sava teksta radīšanā un teikumu savstarpējā sasaistē.	VL.9.3.1.6./VLM.9.3.1.5. Apzināti izvēlas un lieto dažādu vārdšķīru vārdus un to gramatiskās formas noteikta mērķa un efekta radīšanai runā vai rakstveida tekstā. Nosaka vārdu piederību vārdšķīrai un vārdu gramatiskās formas.
	VL.3.3.1.7. Saviem vārdiem skaidro teikuma virslocekļu nozīmi, izmantojot paša radītus piemērus. Izmanto teksta veidošanā stāstījuma, jautājuma un izsaukuma teikumus, sakārtojot vārdus loģiskā secībā.	VL.6.3.1.7. Izmanto sava teksta veidošanā vienkāršus un saliktus teikumus, tiešās runas teikumus, uzrunu, vienlīdzīgus teikuma locekļus.	VL.9.3.1.7./VLM.9.3.1.7. Zina un atdala ar pieturzīmēm savrupinājumus un iespraudumus. Veido tekstu, izmantojot daudzveidīgas sintaktiskās konstrukcijas atbilstoši savām iecerēm un teksta adresātam.
	VL.3.3.1.8. Lieto atbilstošas teikuma beigu pieturzīmes.	VL.6.3.1.8. Lieto atbilstošas pieturzīmes vienkāršos un saliktos teikumos.	VL.9.3.1.8./VLM.9.3.1.8. Veidojot tekstu, ievēro latviešu valodas interpunkcijas normas, pamato interpunkcijas zīmju lietojumu savā un citu tekstā. Skaidro neierastu interpunkcijas zīmju lietojumu literāros darbos un informatīvos tekstos.

VALODU MĀCĪBU JOMA | LATVIEŠU VALODA UN LITERATŪRA IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒS, KAS ĪSTENO MAZĀKUMTAUTĪBU IZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS

1 - 8

Plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti pamatizglītības standartā, beidzot 3., 6. un 9. klasi*

VLM.Li.1. Mēs sazināties, klausoties, lasot, runājot un rakstot, lai uzzinātu un sniegtu informāciju, paustu emocijas un veidotu attiecības. Katrai saziņas situācijai ir konteksts, kas nosaka teksta saturu, formu un ietekmē noteiktu valodas līdzekļu izvēli. Dzimtā valoda ir citu valodu apguves pamats, savukārt citas valodas palīdz labāk saprast dzimto valodu

	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
1.1. Saziņa kontekstā	VLM.3.1.1.1. Ar skolotāja atbalstu plāno un vērtē savu latviešu valodas apguvi, piemēram, izmantojot Eiropas Valodu portfeli.	VLM.6.1.1.1. Plāno un vērtē savu latviešu valodas apguvi, piemēram, izmantojot Eiropas Valodu portfeli. Vērtē savas valodas pilnveides iespējas. Spriež par latviešu valodas lomu savā dzīvē un Latvijas sabiedrībā.	VLM.9.1.1.1./VL.9.1.1.1. Pilnveido latviešu valodas prasmes, strādājot patstāvīgi un sadarbojoties ar citiem. Argumentēti pauž viedokli par latviešu valodas un kultūras nozīmi un lietojumu mūsdienu daudz kultūru sabiedrībā Latvijā, Eiropā un pasaulē. Izturas ar cieņu pret latviešu valodu un citu tautu valodām.
	VLM.3.1.1.2. Klausās un kopumā saprot lēnā tempā skaidri runātus neliela apjoma vienkāršas uzbūves tekstus par notikumiem, vienaudžiem, apkārtējo vidi, mācībām un interesēm. Veido tiešus jautājumus par dzirdēto un atbild uz jautājumiem.	VLM.6.1.1.2. Klausās un saprot dabiskā tempā skaidri runātus tekstus par notikumiem, apkārtējo vidi, interesēm, mācībām un vienaudžiem. Veido daudzveidīgus jautājumus par dzirdēto un atbild uz dažādu veidu jautājumiem.	VLM.9.1.1.2./VL.9.1.1.2. Klausoties un skatoties informatīvus raidījumus, intervijas, diskusijas, saprot, interpretē un izvērtē dzirdēto informāciju, runātāju viedokli par galveno tematu. Pamana un raksturo saziņas dalībnieku attieksmi vienam pret otru. Analizē un vērtē dzirdēto un redzēto, argumentējot savu viedokli.
	VLM.3.1.1.3. Ar izpratni lasa mācībām un savām interesēm atbilstošus vienkāršas uzbūves tekstus. Veido tiešus jautājumus par izlasīto un atbild uz jautājumiem.	VLM.6.1.1.3. Ar izpratni lasa mācībām, savām vajadzībām un interesēm atbilstošus, tematiski dažādus daiļliteratūras, publicistikas, populārzinātniskus un informatīvus tekstus. Izmanto atbilstošas lasīšanas prasmes, piemēram, detalizēta teksta uztvere, konkrētas informācijas ieguve, teksta uztvere kopumā. Veido daudzveidīgus jautājumus par izlasīto un atbild uz dažādu veidu jautājumiem.	VLM.9.1.1.3./VL.9.1.1.3. Ar izpratni lasa saturu, uzbūves un žanru ziņā atšķirīgus tekstus, saskatot valodas lietojuma būtiskākās īpatnības. Analizē un skaidro tekstu, novērtē savu izpratni. Salīdzina izlasīto ar iepriekš zināmo. Nosaka, kādas pārdomas izlasītais teksts ir radījis.

*Ministru kabineta noteikumi Nr. 747 par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem, Rīgā, 2018. gada 27. novembrī.

VLM.Li.1. Mēs sazināmies, klausoties, lasot, runājot un rakstot, lai uzzinātu un sniegtu informāciju, paustu emocijas un veidotu attiecības. Katrai saziņas situācijai ir konteksts, kas nosaka teksta saturu, formu un ietekmē noteiktu valodas līdzekļu izvēli. Dzimtā valoda ir citu valodu apguves pamats, savukārt citas valodas palīdz labāk saprast dzimto valodu

	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
1.1. Saziņa kontekstā	VLM.3.1.1.4. Vērojot, klausoties un lasot vienkāršas uzbūves tekstus, nosaka to galveno domu, atrod un pieraksta konkrētu informāciju.	VLM.6.1.1.4. Vērojot, klausoties un lasot iegūst un sistematizē informāciju, izmantojot dažādus informācijas pieraksta un strukturēšanas veidus, piemēram, attēlojot vizuāli vai verbāli būtiskākos jēdzienus un to kopsakarības. Vērtē ikdienas saziņā un medijos gūtās informācijas ticamību.	VLM.9.1.1.4./VL.9.1.1.9. Salīdzina vairākus informācijas avotus, izvēlas ticamākos, pamato savu izvēli. Integrē un interpretē informāciju no dažādiem avotiem – izvēlas mērķim atbilstošu informācijas apstrādes un strukturēšanas veidu. Saskata un salīdzina sakarības, notikumu secību, cēloņus un sekas.
	VLM.3.1.1.5. Lieto vienkāršas frāzes, lai iesāktu, uzturētu un pabeigtu īsu sarunu. Ievēro saziņas kultūru.	VLM.6.1.1.5. Piemēro atbilstošas frāzes, lai iesāktu, uzturētu un pabeigtu vienkāršu divpusēju sarunu par pazīstamām tēmām. Ievēro saziņas kultūru.	VLM.9.1.1.5./VL.9.1.1.4. Iesaistās daudzveidīgās saziņas situācijās, izmantojot kontekstam piemērotus verbālos un neverbālos saziņas līdzekļus. Ievēro saziņas kultūru, apzinoties tās lomu sociālo kontaktu un sadarbības veidošanā.
	VLM.3.1.1.6. Dialogā izsaka savas domas un vajadzības sadzīves un mācību situācijās. Veido vienkāršu monologu, pastāstot par sevi un apkārtni.	VLM.6.1.1.6. Dialogā un monologā izsaka viedokli, savus pārdzīvojumus, emocijas un attieksmi.	VLM.9.1.1.6./VL.9.1.1.5. Strukturē dialogu un saziņas gaitu. Virza un vada izvērstu sarunu. Piedalās diskusijā, spēj saprasties ar atšķirīgu viedokļu pārstāvētiem. Veido saziņas situācijai atbilstošu monologu.

VLM.Li.1. Mēs sazināmies, klausoties, lasot, runājot un rakstot, lai uzzinātu un sniegtu informāciju, paustu emocijas un veidotu attiecības. Katrai saziņas situācijai ir konteksts, kas nosaka teksta saturu, formu un ietekmē noteiktu valodas līdzekļu izvēli. Dzimtā valoda ir citu valodu apguves pamats, savukārt citas valodas palīdz labāk saprast dzimto valodu

	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
1.1. Saziņa kontekstā	VLM.3.1.1.7. Pamana atšķirības mutvārdu tekstu un rakstu darbu saturā un izteiksmes veidā.	VLM.6.1.1.7. Pielāgo mutvārdu tekstu un rakstu darbu saturu, uzbūvi un apjomu atkarībā no saziņas veida mutvārdos vai rakstu formā, arī e-saziņā.	VLM.9.1.1.7. Variē un pielāgo mutvārdu tekstu un rakstu darbu saturu, uzbūvi un apjomu atkarībā no saziņas veida mutvārdos vai rakstu formā, arī e-saziņā. Daudzveidīgās saziņas situācijās lieto piemērotu teksta žanru un vizuālos līdzekļus.
	VLM.3.1.1.8. Pamana un nosauc saziņas dalībnieku un savas emocijas ikdienas runas situācijā.	VLM.6.1.1.8. Pamana un raksturo saziņas dalībnieku, savas un literāro tēlu emocijas, kā arī literārā darba noskaņu. Pamato savu viedokli ar konkrētiem piemēriem, balstoties personiskajā un citu pieredzē.	VLM.9.1.1.8. Raksturo saziņas dalībnieku, savas un literāro tēlu emocijas, iemeslus, kas tās ir radījuši. Raksturo literāra darba noskaņu. Analizē un lieto verbālos un neverbālos saziņas līdzekļus, lai paustu emocijas. Pamato savu viedokli.
	VLM.3.1.1.9. Saprot un pamatlīmenī lieto valodu informācijas noskaidrošanai, apmaiņai, attieksmes izteikšanai, darbības saskaņošanai, savu domu un vajadzību izteikšanai.	VLM.6.1.1.9. Saprot un vidējā līmenī lieto valodu formālās un neformālās saziņas situācijās, piemēram, informācijas apmaiņai, emociju, attieksmes paušanai un noskaidrošanai, darbības saskaņošanai, viedokļa izteikšanai un pamatošanai.	VLM.9.1.1.9. Ievēro runātāja un rakstītāja kultūru daudzveidīgās saziņas situācijās, arī digitālajā vidē. Spēj piedalīties saziņā un sadarboties ar dažādu kultūru cilvēkiem. Pielāgo savu runu klausītājiem, kuriem latviešu valoda nav dzimtā valoda, piemēram, izvēloties piemērotu runas tempu, leksiku un vienkāršas sintaktiskās konstrukcijas.

VLM.Li.2. Valoda un teksti mums palīdz izzināt un saprast pašiem sevi, apkārtējo vidi un kultūru.

Literatūra un folkloras palīdz labāk iepazīt un saprast Latvijas kultūrvidi, sabiedrību, tajā notiekošos procesus un ir latviešu valodas apguves avots.

Teksta radīšana ir jēgpilns process, kura laikā autors izmanto savu un citu pieredzi, rada jaunu informāciju, plāno, veido, pilnveido un prezentē tekstu

	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
2.1. Teksts un tekstveide	VLM.3.2.1.1. Lasa savām interesēm, vecumposmam un mācībām atbilstošus latviešu folkloras un literāros darbus. Nosaka teksta galvenās daļas.	VLM.6.2.1.1. Raksturo latviešu folkloras un literāro darbu kompozīcijas elementus, analizējot valodas un teksta grafiskā noformējuma līdzekļus, kas izmantoti teksta veidošanā.	VLM.9.2.1.1. Analizē un vērtē vecumposmam atbilstošu latviešu folkloras vai literāro darbu kompozīciju un izteiksmes veidu. Izsaka viedokli par literārā darba māksliniecisko kvalitāti.
	VLM.3.2.1.2. Nosaka literārā darba tematu, galvenos tēlus, darbības norises vietu un laiku. Īsi raksturo galvenos tēlus.	VLM.6.2.1.2. Nosaka literārā darba un folkloras teksta tematiku un galveno domu. Izsaka un pamato savas domas par darba virsrakstu, tā nozīmi teksta galvenās domas atklāšanā. Raksturo tēlus, darbības norises vietu un laiku. Prognozē sižeta attīstību.	VLM.9.2.1.2. Izsaka un argumentē savu viedokli par literārajā darbā vai folkloras tekstā paustajām idejām, problemātiku, tēliem un tēlu rīcību. Izmanto dzimtajā valodā apgūtās zināšanas par daiļdarba analīzes paņēmieniem.
	VLM.3.2.1.3. Saskata latviešu literārajos darbos tēlainās izteiksmes paņēmienus, piemēram, salīdzinājumus, neparastus vārdus, kas raksturo tēlus vai vidi.	VLM.6.2.1.3. Saskata latviešu folkloras un literārajos darbos tēlainās izteiksmes līdzekļus, piemēram, deminutīvus, personifikāciju, epitetus, metaforas. Izsaka viedokli par to nozīmi tekstā.	VLM.9.2.1.3. Saskata literārajā darbā izmantotos tēlainās izteiksmes līdzekļus, interpretē to nozīmi tekstā. Vērtē literārā teksta valodas savdabību, nozīmi tēlu un to rīcības raksturojumā, notikumu un vides aprakstā, kā arī attēlotā laikmeta atspoguļojumā.

VLM.Li.2. Valoda un teksti mums palīdz izzināt un saprast pašiem sevi, apkārtējo vidi un kultūru.

Literatūra un folklorā palīdz labāk iepazīt un saprast Latvijas kultūrvidi, sabiedrību, tajā notiekošos procesus un ir latviešu valodas apguves avots.

Teksta radīšana ir jēgpilns process, kura laikā autors izmanto savu un citu pieredzi, rada jaunu informāciju, plāno, veido, pilnveido un prezentē tekstu

	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
2.1. Teksts un tekstveide	VLM.3.2.1.4. Vienkāršas uzbūves informatīvā tekstā atrod nozīmīgu informāciju, nosakot teksta galveno domu, personas un darbības norises vietu.	VLM.6.2.1.4. Informatīvā tekstā nosaka un pamato galveno domu, darbības vietu, laiku un dalībniekus, atrod atslēgvārdus un teikumus, kas tos raksturo.	VLM.9.2.1.4./VL.9.2.1.2. Detalizēti pamato viedokli par teksta nolūku un noskaņu, personu rīcību un izjūtām, notikumu cēloņiem un sekām. Raksturo autora individuālo valodas stilu un tā ietekmi uz adresātu. Pamatojumā izmanto argumentētus izteikumus un atbilstošu terminoloģiju.
	VLM.3.2.1.5. Saskata vienkārša teksta virsraksta saistību ar saturu. Pamana tekstā galvenos vārdus, kas ir svarīgi teksta satura sapratnei.	VLM.6.2.1.5. Izmantojot teksta virsrakstu, svarīgākos teikumus un atslēgvārdus, nosaka teksta galveno domu un nolūku.	VLM.9.2.1.5./VL.9.2.1.1. Izmanto atslēgvārdu noteikšanas paņēmienus un zināšanas par teksta vizuālā noformējuma grafiskajiem līdzekļiem, lai interpretētu un novērtētu tekstu un tā galveno domu. Salīdzina ar citu viedokli un veido secinājumus.
	VLM.3.2.1.6. Veido īsu, vienkāršu tekstu (20–40 vārdu), izmantojot vienkāršu plānu, zīmējumus, jautājumus un atslēgvārdus.	VLM.6.2.1.6. Plāno un veido tekstu (80–100 vārdu) par pieredzēto, lasīto un dzirdēto, izsakot savas domas un attieksmi, ievērojot notikumu secību un teksta uzbūvi.	VLM.9.2.1.6./VL.9.2.1.3. Patstāvīgi izvērta mērķi un organizē teksta plānošanas procesu, izvēloties sev piemērotu ideju un domu pieraksta veidu. Reflektē un izvērtē to, apspriežoties par teksta saturu un uzbūvi ar citiem. Raksta pārspriedumu un argumentēto eseju, kā arī citus ar personisko pieredzi, izdomu un fantāziju saistītus tekstus.
	VLM.3.2.1.7. Pēc parauga raksta īsu ziņu un apsveikumu. Sniedz par sevi informāciju anketā.	VLM.6.2.1.7. Atbilstoši adresātam un saziņas mērķim raksta un pēc parauga noformē dažāda veida lietišķos tekstus: anketu, ielūgumu, afišu, vēstuli.	VLM.9.2.1.7./VL.9.2.1.5. Raksta patstāvīgi ielūgumu, apsveikumu, lietišķo vēstuli, iesniegumu, paskaidrojumu, dzīvesgaitas aprakstu (CV), motivācijas vēstuli, arī digitālajā formā un e-vidē.

VLM.Li.2. Valoda un teksti mums palīdz izzināt un saprast pašiem sevi, apkārtējo vidi un kultūru.

Literatūra un folklorā palīdz labāk iepazīt un saprast Latvijas kultūrvidi, sabiedrību, tajā notiekošos procesus un ir latviešu valodas apguves avots.

Teksta radīšana ir jēgpilns process, kura laikā autors izmanto savu un citu pieredzi, rada jaunu informāciju, plāno, veido, pilnveido un prezentē tekstu

	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
2.1. Teksts un tekstveide	VLM.3.2.1.8. Izmanto burtus un citas rakstzīmes sava teksta veidošanā un tā radošā noformēšanā.	VLM.6.2.1.8. Izmanto daudzveidīgas rakstzīmes, to skaitā digitālās zīmes, savu tekstu veidošanā. Lieto drukātus un elektroniskus uzziņu avotus. Prot iesaistīt tekstā citātu, norādīt autoru un avotu.	VLM.9.2.1.8./VL.9.2.1.6. Izmanto rakstzīmju sistēmu atbilstoši saziņas situācijai un savam individuālajam stilam. Salīdzina un novērtē dažādus rakstīšanas stīlus, veidojot sev piemērotāko.
	VLM.3.2.1.9. Saprot, ka tekstveide ir process, kura laikā tekstu vairākkārt var uzlabot. Pēc parauga un skolotāja ieteikumiem labo un pilnveido tekstu.	VLM.6.2.1.9. Labo un pilnveido savu tekstu, sniedz un iegūst atgriezenisko saiti par teksta saturu un noformējumu. Prot strādāt individuāli un sadarboties teksta pilnveides laikā.	VLM.9.2.1.9./VL.9.2.1.7. Rediģē savu tekstu. Sniedz un saņem konstruktīvu atgriezenisko saiti. Izmanto dažādus paņēmienus teksta uzlabošanai, piemēram, jautājumu formulēšanu, diskusijas, nepieciešamo avotu un resursu izmantošanu, laika plānojumu.
	VLM.3.2.1.10. Veido saprotamu, ar personisko pieredzi saistītu mutvārdu runu. Reaģē uz klausītāju jautājumiem.	VLM.6.2.1.10. Pēc plāna veido saturīgu, loģisku mutvārdu runu, īsas prezentācijas. Uztājas, ievērojot runas uzbūvi, atbilstmi saziņas nolūkam un teksta žanram, kā arī svarīgākās mutvārdu runas snieguma prasības, piemēram, stāju, runas tempu, skaļumu. Iesaistās dialogā ar klausītājiem.	VLM.9.2.1.10./VL.9.2.1.8. Salīdzina runas atšķirības formālās un neformālās saziņas situācijās, formulē secinājumus. Mērķtiecīgi plāno un veido strukturētu un saturīgu mutvārdu runu. Izmanto tādas runas labošanas paņēmienus kā stilistiski neveikli izteikto domu pārfrāzēšana, neprecīzi izvēlēto jēdzienu aizstāšana ar precīzākiem jēdzieniem un terminiem, ilustrējošu piemēru minēšana. Rosina klausītājus uz diskusiju.

VLM.Li.3. Valodas ir sistēmiskas.

Skaņas un rakstzīmes veido vārdus, vārdi veido teikumus un izteikumus.

Radoši darbojoties ar skaņām, vārdiem un teikumiem, mēs veidojam izpratni par valodu un tās uzbūvi

	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
3.1. Valodas struktūra	VLM.3.3.1.1. Nosaka vārda nozīmi kontekstā. Izmanto dažādus paņēmienus vārdu nozīmes skaidrošanai, piemēram, skaidro aprakstoši, lieto līdzīgas vai pretējas nozīmes vārdus, vizualizē.	VLM.6.3.1.1. Interpretē vārda nozīmi kontekstā un konteksta attiecības ar vārdu. Pamato vārda lietojumu tiešajā vai pārnestajā nozīmē.	VLM.9.3.1.1./VL.9.3.1.1. Pamatoti izvēlas un lieto savā tekstā daudzveidīgu vārdu krājumu un frazeoloģismus, lai izteiktu savas domas un panāktu noteiktu ietekmi uz adresātu. Iesaistās sarunās par valodas jautājumiem, lietojot atbilstošu terminoloģiju.
	VLM.3.3.1.2. Izmanto apgūto vārdu krājumu vienkāršās sadzīves un mācību situācijās.	VLM.6.3.1.2. Izmanto nepieciešamo vārdu krājumu mācību un sadzīves situācijās. Teksta veidošanai lieto sinonīmus, antonīmus un mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus.	VLM.9.3.1.2./VL.9.3.1.2. Saklusa dažādus runātās valodas variantus un nosaka to atšķirības no literārās valodas. Analizē, izprot un lieto formālajai vai neformālajai situācijai atbilstošu leksiku, izvēloties precīzākos vārdus, arī ar stilistisko vai emocionālo ekspresiju. Pamato savu izvēli.
	VLM.3.3.1.3. Saklusa un saprotami izrunā latviešu valodas skaņas un skaņu savienojumus. Pazīst, sauc un raksta latviešu alfabēta burtus. Nošķir garos un īsos patskaņus. Skaidro ar piemēriem skaņu un burtu atbilstes vārdu izrunā un rakstībā.	VLM.6.3.1.3. Nošķir patskaņus, divskaņus un līdzskaņus. Saskata vārdu izrunas un rakstības atšķirības un skaidro tās.	VLM.9.3.1.3./VL.9.3.1.3. Pamato intonācijas, pauzes, žestu un mīmikas nozīmi runā. Prasmīgi izmanto šīs zināšanas savos mutvārdu tekstos un citu runas vērtēšanā. Analizē un izprot valodas spēles ikdienas valodā, arī plašsaziņas līdzekļos un sociālajos tīklos.
	VLM.3.3.1.4. Pareizi raksta vārdus, kuriem nav izrunas un rakstības atšķirību. Pareizi noraksta drukātu un rakstītu tekstu, labo to pēc parauga. Lieto lielos sākumburtus personvārdos un zināmajos vietvārdos.	VLM.6.3.1.4. Raksta tekstu, izmantojot vienkāršākos vārdu pareizrakstības pārbaudes paņēmienus. Lieto lielos sākumburtus personvārdos un vietvārdos, ievēro pareizrakstību.	VLM.9.3.1.4./VL.9.3.1.4. Raksta vārdus atbilstoši latviešu valodas ortogrāfijas normām. Nepieciešamības gadījumā izmanto vārdu pareizrakstības pārbaudes līdzekļus savas valodas pilnveidei. Pamato noteikta avota izvēli.
	VLM.3.3.1.5. Izmanto patstāvīgos vārdus un palīgvārdus, saskaņo tos, veidojot vienkāršus teikumus.	VLM.6.3.1.5. Izmanto patstāvīgos vārdus, palīgvārdus un izsaukmes vārdus, izvēloties precīzākos sava teksta radīšanā un teikumu savstarpējā sasaistē.	VLM.9.3.1.5./VL.9.3.1.6. Apzināti izvēlas un lieto dažādu vārdšķiru vārdus un to gramatiskās formas noteikta mērķa un efekta radīšanai runā vai rakstveida tekstā. Nosaka vārdu piederību vārdšķirai un vārdu gramatiskās formas.

VLM.Li.3. Valodas ir sistēmiskas.

Skaņas un rakstzīmes veido vārdus, vārdi veido teikumus un izteikumus.

Radoši darbojoties ar skaņām, vārdiem un teikumiem, mēs veidojam izpratni par valodu un tās uzbūvi

	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
3.1. Valodas struktūra	VLM.3.3.1.6. Paplašina savu vārdu krājumu, darinot vārdus pēc parauga.	VLM.6.3.1.6. Zina un mērķtiecīgi izmanto raksturīgākos latviešu valodas vārddarināšanas paņēmienus.	VLM.9.3.1.6./VL.9.3.1.5. Izmanto latviešu valodas vārddarināšanas paņēmienus atbilstoši sava teksta iecerēm un savam individuālajam stilam, veidojot arī jaunvārdus. Pamato vārddarināšanas nozīmi terminoloģijas apgūvē, teksta bagātināšanā un noteikta efekta radīšanā.
	VLM.3.3.1.7. Saskaņo vārdus vienkāršos teikumos, izmantojot vienkāršas gramatiskās konstrukcijas.	VLM.6.3.1.7. Saskaņo vārdus teikumos. Teikumu veidošanai lieto mācītās gramatiskās konstrukcijas. Izprot teikuma veidošanas un paplašināšanas principus.	VLM.9.3.1.7./VL.9.3.1.7. Zina un atdala ar pieturzīmēm savrupinājumus un iespraudumus. Veido tekstu, izmantojot daudzveidīgas sintaktiskās konstrukcijas atbilstoši savām iecerēm un teksta adresātam.
	VLM.3.3.1.8. Teksta veidošanā izmanto vienkāršus teikumus. Sāk teikumu ar lielo sākumburtu, lieto teikuma beigu pieturzīmes.	VLM.6.3.1.8. Teksta veidošanā izmanto dažādas sintaktiskās konstrukcijas: uzrunu, vienlīdzīgus teikuma locekļus, vienkāršus un saliktus teikumus ar biežāk lietotajiem saistītājevārdiem. Lieto atbilstošas pieturzīmes.	VLM.9.3.1.8./VL.9.3.1.8. Veidojot tekstu, ievēro latviešu valodas interpunkcijas normas, pamato interpunkcijas zīmju lietojumu savā un citu tekstā. Skaidro neierastu interpunkcijas zīmju lietojumu literāros darbos un informatīvos tekstos.

Plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti pamatizglītības standartā, beidzot 3., 6. un 9. klasi*

VM.Li.1. Mēs sazināties, klausoties, lasot, runājot un rakstot, lai uzzinātu un sniegtu informāciju, paustu emocijas un veidotu attiecības. Katrai saziņas situācijai ir konteksts, kas nosaka teksta saturu, formu un ietekmē noteiktu valodas līdzekļu izvēli. Dzimtā valoda ir citu valodu apguves pamats, savukārt citas valodas palīdz labāk saprast dzimto valodu

	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
1.1. Saziņa kontekstā	VM.3.1.1.1. Spriež par valodas nozīmi cilvēku dzīvē, lietojot terminus "dzimtā valoda" un "valsts valoda".	VM.6.1.1.1. Skaidro dzimtās valodas lomu sabiedrībā. Izmanto dzimto valodu citu valodu apguvē.	VM.9.1.1.1. Argumentēti pauž viedokli par mazākumtautības valodas un kultūras nozīmi un lietojumu vietējā kopienā, Latvijā, Eiropā un pasaulē. Ar cieņu izturas pret savu un citu tautu valodām.
	VM.3.1.1.2. Saziņā ievēro apgūtās kultūras īpatnības un saziņas tradīcijas.	VM.6.1.1.2. Saskata atšķirības dažādu tautu uzvedības un saziņas tradīcijās. Saziņā izturas korekti, ar sapratni uztver saziņas problēmas, novērš neskaidrības.	VM.9.1.1.2. Daudzkultūru saziņā gūst savstarpēju sapratni, pamatojoties uz apzinātu labvēlīgu attieksmi pret citu kultūru un valodu dažādību, noskaidro nesaprašanās iemeslus, piedāvā savus risinājumus problēmsituācijās.
	VM.3.1.1.3. Uztver konkrēto informāciju (vieta, laiks, dalībnieku lomas) saziņā, informatīvos, literāros tekstos un folklorā.	VM.6.1.1.3. Detalizēti un kopumā uztver dažādu veidu informāciju (fakti, viedokļi, attieksme) no vairākiem piedāvātajiem avotiem (arī e-vidē), kritiski vērtē to saturu un ticamību.	VM.9.1.1.3. Izmanto komunikatīvu vidi (arī e-vidi) kā dažādas informācijas avotu, lai izprastu un paustu faktus, viedokļus un idejas. Uztver informāciju (arī pretrunīgu) no dažādiem avotiem, kritiski un argumentēti vērtē to. Izvērtē piedāvāto avotu iespējas un trūkumus, nosakot tos valodas līdzekļus un multimedālo saturu, kas norāda uz informācijas ticamību.
	VM.3.1.1.4. Atlasa informāciju no dažādiem avotiem atbilstoši saziņas mērķim. Atrod informāciju tabulās, shēmās, diagrammās, domu kartē. Atlasa nepieciešamo informāciju, arī norādītajā tīmekļvietnē.	VM.6.1.1.4. Apkopo informāciju no tematiski saistītiem avotiem atbilstoši mērķim. Atlasa nepieciešamo un svarīgo informāciju dažādos avotos. Uztver informāciju, kas uzsvērta grafiski (šrifts, krāsa, burtu lielums, izvietojums lappusē), uzkrāj un sakārto to noteiktā secībā vai veidā.	VM.9.1.1.4. Integrē un interpretē informāciju no dažādiem avotiem. Izvēlas mērķim atbilstošu informācijas pārstrādes un strukturēšanas veidu, arī izmantojot e-vidi. Saskata un salīdzina sakarības, notikumu secību, cēloņus un sekas. Veido patstāvīgus spriedumus un pamato tos. Novērtē autora nostāju un nolūku, informācijas atbilstību saziņas situācijai.
	VM.3.1.1.5. Sazinās, ņemot vērā saziņas situāciju, tematu, dalībniekus. Izmanto apgūtās runāšanas, klausīšanās, lasīšanas, rakstīšanas prasmes.	VM.6.1.1.5. Sazinās, ņemot vērā saziņas mērķi, tematu, dalībniekus. Ievēro formālās un neformālās saziņas īpatnības, izmanto apgūtās saziņas stratēģijas.	VM.9.1.1.5. Mērķtiecīgi sazinās (arī e-vidē), plāno, vada, novērtē sarunas efektivitāti atbilstoši saziņas situācijai. Izmanto sev piemērotākās saziņas stratēģijas.

*Ministru kabineta noteikumi Nr. 747 par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem, Rīgā, 2018. gada 27. novembrī.

VM.Li.1. Mēs sazināties, klausoties, lasot, runājot un rakstot, lai uzzinātu un sniegtu informāciju, paustu emocijas un veidotu attiecības. Katrai saziņas situācijai ir konteksts, kas nosaka teksta saturu, formu un ietekmē noteiktu valodas līdzekļu izvēli. Dzimtā valoda ir citu valodu apguves pamats, savukārt citas valodas palīdz labāk saprast dzimto valodu

	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
1.1. Saziņa kontekstā	VM.3.1.1.6. Stāsta par sevi, redzēto, dzirdēto, lasīto un piedzīvoto. Izmanto verbālos un neverbālos saziņas līdzekļus, lai uzsāktu un uzturētu sarunu.	VM.6.1.1.6. Veido saturīgu, loģisku runu auditorijai (piemēram, priekšlasījums), atbild uz jautājumiem. Izmanto piemērotus verbālos un neverbālos saziņas līdzekļus (piemēram, žestus, acu kontaktu) uzstāšanās laikā.	VM.9.1.1.6. Veido mērķtiecīgu, strukturētu, saturīgu runu auditorijai (piemēram, publiskā runa), apspriež prezentēto. Izmanto piemērotus verbālos un neverbālos saziņas līdzekļus kontakta izveidei, uzmanības piesaistei un noturēšanai, neskaidrību novēršanai.
	VM.3.1.1.7. Ar skolotāja atbalstu novērtē savas uzstāšanās prasmes un to atbilstību saziņas situācijai.	VM.6.1.1.7. Novērtē savas un citu runas kvalitāti atbilstoši saziņas situācijai atbilstoši dotajiem vai grupā veidotajiem kritērijiem.	VM.9.1.1.7. Novērtē savas runas efektivitāti un kvalitāti (piemēram, atbilstību saziņas situācijai, precizitāti, tēlainību), pilnveido savu sniegumu, ņemot vērā ieteikumus.
	VM.3.1.1.8. Pamana un apraksta savas un citu cilvēku emocijas ikdienas saziņas situācijās un literārajos tekstos.	VM.6.1.1.8. Salīdzina savas emocijas ar citu cilvēku emocijām saziņā (piemēram, literārajos tekstos, kinofilmās), raksturo tās, pamato savu viedokli, izmantojot konkrētus piemērus.	VM.9.1.1.8. Analizē savas un citu cilvēku emocijas saziņā (piemēram, publicistiskajos un literārajos tekstos). Pamato savu viedokli ar konkrētiem piemēriem, raksturo saziņas dalībnieku un literāro varoņu attiecības un emocijas.
	VM.3.1.1.9. Pauž savu viedokli un uzklausa citu viedokli, ievērojot saziņas kultūru.	VM.6.1.1.9. Piedalās dažādu jautājumu (piemēram, savstarpējo attiecību) apspriešanā. Kopīgi novērtē savu un citu ieguldījumu tajā.	VM.9.1.1.9. Piedalās diskusijās, ievēro kopīgi izveidotos diskusijas noteikumus. Korekti izsaka un pamato savu viedokli, noskaidro citu viedokļus, nosaka kopīgo un atšķirīgo. Kopīgi novērtē savu un citu ieguldījumu diskusijā.
	VM.3.1.1.10. Vāc informāciju par savas tautas kultūru tuvākajā apkārtnē, piemēram, ģimenē.	VM.6.1.1.10. Vāc un apkopo informāciju par savu valodas un kultūras mantojumu dažādos avotos, arī e-vidē, apspriež tradicionālo vērtību atbilstību mūsdienām.	VM.9.1.1.10. Izpēta un analizē savu valodas un kultūras mantojumu, vērtē un interpretē tradicionālo vērtību atbilstību mūsdienām.
	VM.3.1.1.11. Strādājot pāri vai grupā, apmainās ar informāciju, mācās viens no otra. Novērtē sava darba rezultātu atbilstoši kritērijiem, kas izstrādāti kopā ar skolotāju.	VM.6.1.1.11. Lieto apgūtās saziņas prasmes sadarbībā ar klasesbiedriem. Kopīgi nosaka sadarbības veidu, izvirza mērķus, sadala pienākumus. Apmainās ar informāciju, pieņem kopīgu lēmumu. Novērtē savu un citu dalību grupas darba rezultāta sasniegšanā.	VM.9.1.1.11. Lieto savas saziņas prasmes efektīvai sadarbībai. Apspiež problēmu un tās iespējamus risinājumus, ieklausās citu viedokļos, salīdzina tos un izvēlas optimālu risinājumu. Novērtē grupas darba efektivitāti, komentējot, kā izvēlēta rīcība palīdzēja sasniegt rezultātu.

VM.Li.2. Valoda un teksti mums palīdz izzināt un saprast pašiem sevi, apkārtējo vidi un kultūru.

Teksta radīšana ir jēgpilns process, kura laikā autors izmanto savu un citu pieredzi, rada jaunu informāciju, plāno, veido, pilnveido un prezentē tekstu

	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
2.1. Teksts un tekstveide	VM.3.2.1.1. Saskata morāles vērtības tekstā, piemēram, labestība, godīgums. Izmanto vienkāršus un neliela apjoma informatīvus un literārus tekstus, lai izprastu savu vietu ģimenē, klasē, skolā.	VM.6.2.1.1. Izmanto dažādus tekstus, lai izprastu sevi un apkārtējo pasauli. Apspiež informāciju par aktuālām dzīves problēmām un vērtībām, veido savu vērtību sistēmu.	VM.9.2.1.1. Apzināti izvēlas tekstus savas emocionālās un intelektuālās pieredzes bagātināšanai, tīkumiskās pozīcijas izveidei, radošā potenciāla attīstībai. Uztver humānas un demokrātiskas vērtības, veido savu priekšstatu par sevi un pasauli, pauž to paša radītos tekstos.
	VM.3.2.1.2. Nosaka neliela apjoma literāra vai informatīva teksta tematu un galveno domu. Analizē teksta uzbūvi: ievaddaļa, pamatdaļa, nobeigums.	VM.6.2.1.2. Analizē teksta saturu un uzbūvi: uzbūves daļas, rindkopas, to atbilstība apgūtajiem teksta žanriem un formām, teksta loģiskā saistība.	VM.9.2.1.2. Analizē teksta saturu un uzbūvi: atbilstību tematam, galvenajai domai, teksta loģisko sakarību, uzbūves daļu un rindkopu atbilstību apgūtajiem teksta žanriem un formām. Veido dažādu tekstu plānus. Orientējas sarežģītas uzbūves hipertekstos.
	VM.3.2.1.3. Skolotāja vadībā plāno teksta saturu un uzbūvi. Ievēro apgūtās prasības tekstveidē: piedāvā tematam atbilstošu virsrakstu, sadala tekstu rindkopās.	VM.6.2.1.3. Plāno, kā tiks veidots teksts (satura, uzbūve un stils) atbilstoši saziņas situācijai un autora nolūkam. Ievēro plānu un izvērtē izveidoto tekstu.	VM.9.2.1.3. Plāno savu tekstveides procesu: motīvs-mērķis-plānošana-īstenošana-pārbaudīšana-rediģēšana-vērtēšana. Izvērtē savu un klasesbiedru darbu.
	VM.3.2.1.4. Raksta īsu, vienkāršu plānu, lai strukturētu domas un idejas, veidojot tekstu.	VM.6.2.1.4. Raksta vienkāršu vai saliktu plānu, veidojot savu tekstu. Raksta piezīmes.	VM.9.2.1.4. Tekstveidē izvēlas un izmanto mērķim atbilstošu plāna veidu vai izveido savu plānu (piemēram, prezentācijas plānu).
	VM.3.2.1.5. Saskata autora lietotos izteiksmes līdzekļus un paskaidro to tēlainību.	VM.6.2.1.5. Nosaka autora lietoto izteiksmes līdzekļu atbilstību teksta žanram. Atpazīst oriģinālus un radošus autora risinājumus.	VM.9.2.1.5. Analizē autora lietoto valodas līdzekļu atbilstību teksta žanram un stilam. Atpazīst oriģinālu, radošu, inovatīvu pieeju tekstveidē, pamato savu viedokli.

VM.Li.2. Valoda un teksti mums palīdz izzināt un saprast pašiem sevi, apkārtējo vidi un kultūru.

Teksta radīšana ir jēgpilns process, kura laikā autors izmanto savu un citu pieredzi, rada jaunu informāciju, plāno, veido, pilnveido un prezentē tekstu

	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
2.1. Teksts un tekstveide	VM.3.2.1.6. Veido tekstus atbilstoši adresātam un saziņas mērķim (piemēram, zīmīte, ielūgums).	VM.6.2.1.6. Veido dažādus tekstus, izvēloties uzdevuma mērķim atbilstošu stilu (daiļliteratūras, zinātniskais), žanru (priekšlasījums, ziņojums, reportāža, intervija, vēstule) un formu (piemēram, ar ilustrācijām).	VM.9.2.1.6. Veido dažādu veidu, stilu un žanru tekstus (arī e-vidē). Izmanto žanra prasībām, adresātam un saziņas veidam piemērotus valodas līdzekļus.
	VM.3.2.1.7. Labo tekstus saskaņā ar apgūtajām tekstveides prasībām, ņemot vērā arī skolotāja un klasesbiedru ieteikumus.	VM.6.2.1.7. Sniedz un iegūst atgriezenisko saiti par teksta kvalitāti. Pilnveido tekstus atbilstoši apgūtajām tekstveides prasībām un valodas normām.	VM.9.2.1.7. Pamato, kā teksta uzbūve, valodas un noformējuma līdzekļi ietekmē tā satura uztveri. Pilnveido tekstu atbilstoši tekstveides prasībām un valodas normām, ņemot vērā atgriezenisko saiti (klasesbiedru un skolotāja vērtējums).
	VM.3.2.1.8. Atrod vai izveido apsveikumu e-vidē.	VM.6.2.1.8. Veido tekstu e-vidē mācībām un saziņai atbilstoši mērķim un formai (piemēram, īsziņas, prezentācijas slaidus).	VM.9.2.1.8. Ievēro interneta stila īpatnības, radot tekstus e-vidē: emocionalitāte, tēlainība, vienkāršība, žanru kombinēšana. Publicē tekstu sociālajos tīklos, ievērojot informācijas aizsardzības un informatīvās drošības noteikumus.
	VM.3.2.1.9. Izmanto atgādnēs grupas darba organizēšanai. Lieto domu kartes vai tabulu rezultātu atspoguļošanai. Prezentē kopīgi izveidoto tekstu, izvērtē rezultātu, izmantojot piedāvātās pašvērtējuma formas.	VM.6.2.1.9. Izveido plānu darbam pāri vai grupā uzdevuma veikšanai, pieraksta idejas un darba rezultātus (piemēram, tabulā). Prezentē kopīgi izveidoto tekstu. Novērtē savu un citu darbu grupā pēc dotajiem vai kopīgi izveidotiem kritērijiem.	VM.9.2.1.9. Izmanto dažādas uzbūves tekstus grupas darba organizēšanai (rīcības plāna izstrādei, pienākumu sadalīšanai, kontrolei un paškontrolei, informācijas atspoguļošanai, analīzei un prezentācijai). Prezentē grupas darbu, izmantojot vizualizāciju, dramatizējumu, e-vidi. Novērtē savu un grupas darbu pēc kopīgi izveidotiem kritērijiem.

VM.Li.3. Valodas ir sistēmiskas.

Skaņas un rakstzīmes veido vārdus, vārdi veido teikumus un izteikumus.

Radoši darbojoties ar skaņām, vārdiem un teikumiem, mēs veidojam izpratni par valodu un tās uzbūvi

	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
3.1. Valodas struktūra	VM.3.3.1.1. Skaidro, ka valodā ir likumi un noteikumi. Atšķir vārdu izrunu un pareizrakstību. Pieraksta vārdus un teikumus saskaņā ar apgūtajām valodas normām. Pārbauda vārdu pareizrakstību (arī izmantojot vārdnīcas). Ar skolotāja atbalstu paskaidro un labo kļūdas.	VM.6.3.1.1. Uztver valodu kā sistēmu, skaidro un ievēro apgūtās valodas normas, analizē savas kļūdas. Nosaka valodas vienības pēc nozīmes, formas un funkcijas.	VM.9.3.1.1. Uztver valodu kā tautas kultūras sastāvdaļu, mainīgu parādību. Orientējas valodas zīmēs un līmeņos. Analizē valodas vienības pēc nozīmes, formas un funkcijas. Pārzina apgūtās valodas normas un pamato to lietojumu, izmantojot lingvistisko terminoloģiju.
	VM.3.3.1.2. Atpazīst vārdšķiras (lietvārds, īpašības vārds, darbības vārds, prievārds), grupē vārdus atbilstoši tām.	VM.6.3.1.2. Raksturo lietvārdus, īpašības vārdus, skaitļa vārdus un darbības vārdus pēc to nozīmes, formas un funkcijas.	VM.9.3.1.2. Raksturo vārda piederību vārdšķirai pēc nozīmes, formas un funkcijas.
	VM.3.3.1.3. Skaidro vārdu nozīmi, izmantojot skaidrojošo vārdnīcu. Atšķir vārda tiešo un pārnesto nozīmi. Nosaka literārajā darbā sinonīmus un antonīmus. Izmanto sinonīmus teksta pilnveidei.	VM.6.3.1.3. Atšķir vispārlietojamus vārdus no aizgūtiem vārdiem, vecvārdiem, terminiem. Skaidro vārdu, frazeoloģismu un sakāmvārdu nozīmi, izmantojot vārdnīcas (arī e-vidē). Uztver daudznozīmīgu vārdu un frazeoloģismu nozīmi kontekstā.	VM.9.3.1.3. Mērķtiecīgi izmanto savā runā un tekstā daudzveidīgu slāņu leksiku, ņemot vērā tās specifiku un stilistiskās īpatnības. Noskaidro vārda nozīmi un izcelšanos, izmantojot e-vidi.
	VM.3.3.1.4. Nosaka vienkārša teikuma virslocekļus un palīglocekļus, skaidro to savstarpējo jēdzienisko saistību. Veido pēc izteikuma mērķa un emocionālās nokrāsas vienkāršus teikumus, lieto tos saziņā un tekstos.	VM.6.3.1.4. Raksturo vienkārša teikuma virslocekļus un palīglocekļus pēc formas (viens vārds, vārda forma, vārdu savienojums) un pēc nozīmes teikuma veidošanā. Veido un intonatīvi pareizi pēc izteikuma mērķa un emocionālās nokrāsas izrunā dažādus teikumus.	VM.9.3.1.4. Mērķtiecīgi izmanto savā runā daudzveidīgas sintaktiskās konstrukcijas, ņemot vērā to specifiku un stilistiskās īpatnības, un skaidro to nozīmi teksta uztverē un veidošanā. Mērķtiecīgi izmanto dažādas struktūras teikumus, lai salīdzinātu, pretstatītu, apvienotu, vispārinātu faktus, idejas un viedokļus.

VM.Li.3. Valodas ir sistēmiskas.

Skaņas un rakstzīmes veido vārdus, vārdi veido teikumus un izteikumus.

Radoši darbojoties ar skaņām, vārdiem un teikumiem, mēs veidojam izpratni par valodu un tās uzbūvi

	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
3.1. Valodas struktūra	VM.3.3.1.5. Saskatot teikuma veidošanas loģiku un interpunkcijas lomu domas izteikšanā, veido vienkāršus teikumus.	VM.6.3.1.5. Ievērojot apgūtās sintakses normas, veido vienkāršus un saliktus teikumus, piemēram, tiešo runu, uzrunu. Pārbauda pieturzīmju lietojumu izziņas avotos, arī e-vidē.	VM.9.3.1.5. Raksturo teikuma pazīmes. Nosaka vārdu sintaktiskos sakarus vienkāršā (arī pēc uzbūves sarežģītā) un saliktā teikumā. Ievēro sintakses un interpunkcijas normas. Paskaidro teikuma pieturzīmju lietojumu savā un citu tekstā, ņemot vērā jēgas, intonācijas un pieturzīmju kopsakarību. Skaidro neierastu interpunkcijas zīmju lietojumu literārajās darbos, reklāmās un citos tekstos.
	VM.3.3.1.6. Nosaka vārda skanisko sastāvu (skaņas, zilbes), norāda zilbes uzsvāru, atpazīst vārdā apgūtās morfēmas.	VM.6.3.1.6. Analizē vārda morfēmisko sastāvu, nosauc apgūto morfēmu nozīmes.	VM.9.3.1.6. Analizē vārda, vārdformas morfēmisko sastāvu un to vārddarināšanas paņēmienus. Paskaidro vārda nozīmi, tā rakstību, gramatiskās pazīmes, pamatojoties uz vārddarināšanas analīzi.
	VM.3.3.1.7. Raksta tekstus, izmantojot datora tastatūru. Izvēlas balstvārdus informācijas meklēšanai e-vidē.	VM.6.3.1.7. Izmanto e-vides piedāvātās mācību iespējas savu valodas prasmju pilnveidei. Veido pieprasījumu, meklējot informāciju e-vidē. Izmanto e-resursus vārda vai vārdu savienojuma izrunas, pareizrakstības un nozīmes precizēšanai.	VM.9.3.1.7. Izmanto e-vides piedāvātās mācību iespējas savu valodas prasmju pilnveidei, palīdz apgūt un pilnveidot valodas prasmes citiem. Veido pieprasījumu informācijas meklēšanai un atbilstoši vajadzībām paplašina vai sašaurina meklēšanas jomu. Izmanto e-resursus patstāvīgai tēmas apguvei (arī alternatīvai), pašpārbaudei un valodas prasmju novērtējumam.
	VM.3.3.1.8. Ar skolotāja atbalstu izskaidro mērķus valodas apguvē un izvērtē savus sasniegumus pēc dotajiem kritērijiem.	VM.6.3.1.8. Seko līdzi un vērtē savus sasniegumus valodas apguvē atbilstoši dotajiem kritērijiem. Mērķtiecīgi izmanto mācību līdzekļus, vārdnīcas un uzziņu literatūru paškontrolei un pašvērtējumam.	VM.9.3.1.8. Pilnveido savas valodas prasmes. Plāno valodas apguves procesu un vērtē savu progresu. Analizē sasniegto kvantitatīvi un kvalitatīvi, izmantojot atgriezenisko saiti, pašvērtējuma un paškontroles prasmes.

Plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti pamatizglītības standartā, beidzot 3., 6. un 9. klasi*

VS.Li.1. Mēs sazināmies, klausoties, runājot, lasot un rakstot, lai uzzinātu un sniegtu informāciju, paustu emocijas un veidotu attiecības. Katrai saziņas situācijai ir konteksts, kas nosaka teksta saturu, formu un ietekmē noteiktu valodas līdzekļu izvēli. Dzimtā valoda ir citu valodu apguves pamats, savukārt citas valodas palīdz labāk saprast dzimto valodu

	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
1.1. Saziņa kontekstā	VS.3.1.1.1. Izmanto apgūtās saziņas stratēģijas, lai noskaidrotu nezināmo mācību situācijās.	VS.6.1.1.1. Lieto apgūstamo valodu citās mācību jomās, lai atrastu nepieciešamo informāciju dažādos avotos, izmanto dažādas domāšanas stratēģijas (piemēram, salīdzināšanu).	VS.9.1.1.1. Apzināti izmanto daudzveidīgas domāšanas stratēģijas (piemēram, nosakot cēloņu un seku sakarības) valodu apgūvē un izziņai citās mācību jomās, meklējot un salīdzinot nepieciešamo informāciju dažādās valodās un avotos.
	VS.3.1.1.2. Stāsta par sevi, savu ģimeni, draugiem, savu dzīvesvietu. Formulē vienkāršus izteikumus par citu aprakstītu darbības laiku, vietu un dalībniekiem.	VS.6.1.1.2. Stāsta par savām interesēm, zināmām darbībām (reālām un izdomātām), apraksta tuvāko apkārtni, pamana tajā dažādas valodas un kultūras, formulē vienkāršus secinājumus, izmantojot paraugus.	VS.9.1.1.2. Stāsta par apkārtējo pasauli, savām interesēm, nākotnes nodomiem, ceļojumiem, kultūras pasākumiem. Formulē secinājumus un loģiskus spriedumus par kopīgo un atšķirīgo dažādās valodās un kultūrās, izmantojot savu pieredzi.
	VS.3.1.1.3. Uztver un izmanto sev nepieciešamo informāciju vienkāršos stāstos un aprakstos, atbild uz jautājumiem.	VS.6.1.1.3. Saskata notikumu secību īsos stāstos un vienkāršos aprakstos. Uztver galveno domu, parāda savu izpratni (piemēram, atbildot uz iepriekš paredzamiem jautājumiem).	VS.9.1.1.3. Saskata un salīdzina sakarības, notikumu secību tekstā, tabulās. Uztver un formulē galveno domu, paskaidro teksta nolūku (piemēram, paziņojumos un sludinājumos).
	VS.3.1.1.4. Atbilstoši uzvedības un saskarsmes normām parāda vai pavēsta, ka saprot vai nesaprot dzirdēto/lasīto (piemēram, ar žestiem vai iegaumētām frāzēm).	VS.6.1.1.4. Atbilstoši uzvedības un saskarsmes normām pavēsta, ka saprot vai nesaprot dzirdēto/lasīto, lūdz paskaidrot vai atkārtot.	VS.9.1.1.4. Atbilstoši uzvedības un saskarsmes normām pavēsta, ka saprot dzirdēto/lasīto (piemēram, formulējot sarunas biedra teikto saviem vārdiem), bet, ja nesaprot teikto, lūdz sarunu partneri to paskaidrot vai precizēt.
	VS.3.1.1.5. Iepazīstas ar dažādām emocijām, izmanto emocijzīmes un vārdus, lai izteiktu savu attieksmi.	VS.6.1.1.5. Pauž savu attieksmi vienkāršos teikumos.	VS.9.1.1.5. Pauž savu attieksmi un paskaidro to.

*Ministru kabineta noteikumi Nr. 747 par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem, Rīgā, 2018. gada 27. novembrī.

VS.Li.1. Mēs sazināties, klausoties, runājot, lasot un rakstot, lai uzzinātu un sniegtu informāciju, paustu emocijas un veidotu attiecības. Katrai saziņas situācijai ir konteksts, kas nosaka teksta saturu, formu un ietekmē noteiktu valodas līdzekļu izvēli. Dzimtā valoda ir citu valodu apguves pamats, savukārt citas valodas palīdz labāk saprast dzimto valodu

	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
1.1. Saziņa kontekstā	VS.3.1.1.6. Ar skolotāja palīdzību vērtē un plāno savu valodu prasmju apguvi, piemēram, izmantojot Eiropas Valodu portfeli, ievēro skolotāja ieteikumus.	VS.6.1.1.6. Izvērtē savus sasniegumus valodu apguvē, nosaka valodas apguves stiprās un vājās puses. Plāno savu valodu prasmju apguvi, piemēram, izmantojot Eiropas Valodu portfeli.	VS.9.1.1.6. Patstāvīgi novērtē savus valodu apguves līmeņus un mērķtiecīgi plāno savu valodu prasmju apguvi.
	VS.3.1.1.7. Iesaistās īsās sarunās, uzklausa citu viedokļus, izrāda savu piekrišanu vai nepiekrišanu saziņas situācijai atbilstošā formā.	VS.6.1.1.7. Iesaistās īsās sarunās par tematiem, kas interesē. Uzklausa citu viedokļus, saskata līdzīgo un atšķirīgo, izsaka savu piekrišanu vai nepiekrišanu saziņas situācijai atbilstošā formā.	VS.9.1.1.7. Iesaistās sarunās par sev interesējošiem vai zināmiem tematiem. Noskaidro citu attieksmi un uzklausa citu viedokļus, salīdzina tos ar saviem uzskatiem un sniedz atgriezenisko saiti, arī virtuālajā vidē.
	VS.3.1.1.8. Pamana citu attieksmi, piemēram, patīku/nepatīku, pauž savas domas un emocijas, izmantojot skaņas, žestus un iegaumētas frāzes.	VS.6.1.1.8. Novēro citu attieksmi, pauž savas domas un emocijas atbilstoši saziņas situācijai un tās paskaidro, izmantojot vienkāršas frāzes un neverbālus saziņas līdzekļus.	VS.9.1.1.8. Analizē citu attieksmi, pauž savas domas un emocijas jaunā kontekstā, izmantojot verbālus un neverbālus saziņas līdzekļus.
	VS.3.1.1.9. Atpazīst un lieto vienkāršas ikdienas pieklājības frāzes sasveicinoties, atvadoties, pateicoties.	VS.6.1.1.9. Atpazīst un lieto pieklājības frāzes ikdienas saziņas situācijās (piemēram, apsveicot svētkos).	VS.9.1.1.9. Atpazīst un lieto pieklājības frāzes dažādās saziņas situācijās (piemēram, uzrunājot pieaugušos).
	VS.3.1.1.10. Uztver vienkāršu, skaidri izteiktu informāciju (instrukcijas, virsrakstus), atrod nepieciešamo informāciju digitālā tekstā (piemēram, reklāmā).	VS.6.1.1.10. Izmanto virtuālo vidi informācijas meklēšanā un uzkrāšanā par sev tuviem tematiem, lietojot balstvārdus. Sazinās un sadarbojas, izmantojot dažādus meklētājriekus mācību mērķiem.	VS.9.1.1.10. Patstāvīgi izvēlas tekstus virtuālajā vidē par sev interesējošām tēmām, izvērtē iegūtās informācijas ticamību, atsaucas uz informācijas avotu. Sazinās un sadarbojas, izmantojot dažādus rīkus un paņēmienus informācijas iegūšanai, mācībām, izklaidei.
	VS.3.1.1.11. Uzdod vienkāršus jautājumus un sadarbojas ar citiem skolēniem un skolotāju, lai noskaidrotu sev nepieciešamo informāciju.	VS.6.1.1.11. Uzdod dažādus jautājumus un sadarbojas ar citiem, lai noskaidrotu informāciju par citiem cilvēkiem, viņu darbībām un motivāciju.	VS.9.1.1.11. Līdzdarbojas projektos un sadarbojas ar citiem kopēja mērķa sasniegšanai starpkultūru situācijās.

VS.Li.2. Valoda un teksti mums palīdz izzināt un saprast pašiem sevi, apkārtējo vidi un kultūru.

Teksta radīšana ir jēgpilns process, kura laikā autors izmanto savu un citu pieredzi, rada jaunu informāciju, plāno, veido, pilnveido un prezentē tekstu

	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
2.1. Teksts un tekstveide	VS.3.2.1.1. Kopā ar citiem skolēniem un skolotāju izvēlas tekstus lasīšanai, atbilstoši paraugam veido un nolasa/norunā dialogus.	VS.6.2.1.1. Kopā ar citiem skolēniem veido dialogus, īsus tekstus un dramtizējumus par starpkultūru jautājumiem, sagatavo priekšnesumu, veido audio/video ierakstus.	VS.9.2.1.1. Apspiež un analizē sabiedrībā aktuālas tēmas, veido diskusijas, intervijas, iestudējumus, veido audio/video ierakstus.
	VS.3.2.1.2. Klausās un/vai lasa vienkāršus, īsus tekstus (piemēram, jautājumus, stāstījumus, dialogus), atlasa informāciju un veido ilustrācijas.	VS.6.2.1.2. Klausās vai lasa vienkāršus tekstus, meklē un izvēlas sev nepieciešamo informāciju dažādos tekstos (piemēram, sludinājumos, aprakstos, intervijās).	VS.9.2.1.2. Klausās vai lasa tekstus (piemēram, diskusijas, ziņu ierakstus, vēstules, brošūras) par dažādām tēmām, salīdzina tekstu veidus un izmanto iegūto informāciju mācību vajadzībām.
	VS.3.2.1.3. Izmanto vizuālo materiālu un ķermeņa valodu, lai iegūtu un sniegtu nepieciešamo informāciju. Meklē un salīdzina grafiskus apzīmējumus digitālā tekstā, piemēram, krāsa, burtu lielums.	VS.6.2.1.3. Izmanto vienkāršus grafikus un ilustrācijas, virsrakstus, lai iegūtu sev nepieciešamo informāciju, izvēloties dažādus informācijas avotus. Uztver un veido digitālu tekstu, izmantojot attēlus un skaņu ierakstus.	VS.9.2.1.3. Izmanto vienkāršus grafikus un ilustrācijas, virsrakstus, lai iegūtu un sakārtotu sev nepieciešamo informāciju, izvēloties drošus informācijas avotus. Veido digitālu tekstu, izmantojot grafiskus apzīmējumus. Pārveido digitālu tekstu no viena veida citā, piemēram, tabulas, shēmas, skaņu ierakstus vai attēlus.
	VS.3.2.1.4. Apspiež, vai informācija tīmeklī ir patiesa vai nepatiesa.	VS.6.2.1.4. Atbilstoši noteiktiem kritērijiem apspriež informācijas ticamību tīmeklī (piemēram, sociālajos tīklos).	VS.9.2.1.4. Izvērtē informācijas ticamību tīmeklī, piemēram, ziņu portālos un sociālajos tīklos, un pārbauda avotus. Atbildīgi apmainās ar informāciju (ieraksti emuārā, komentāri forumā).
	VS.3.2.1.5. Nosaka teksta veidu, piemēram, dzeja vai proza.	VS.6.2.1.5. Nosaka dažādu tekstu veidus un mērķus (piemēram, izglītojošs, informatīvs, reklāmraksts). Atšķir sarunvalodu no literārās valodas.	VS.9.2.1.5. Nosaka un izprot dažādu tekstu uzbūves principus un mērķus (piemēram, daiļliteratūra, publicistika, zinātniskā literatūra), to stilistisko nokrāsu (piemēram, lietišķs, humoristisks) un formalitātes līmeni.

VS.Li.2. Valoda un teksti mums palīdz izzināt un saprast pašiem sevi, apkārtējo vidi un kultūru.

Teksta radīšana ir jēgpilns process, kura laikā autors izmanto savu un citu pieredzi, rada jaunu informāciju, plāno, veido, pilnveido un prezentē tekstu

	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
2.1. Teksts un tekstveide	VS.3.2.1.6. Veido domu karti, sarakstu, izmantojot apgūtos vārdus, frāzes, informāciju un ilustrācijas mācību grāmatā.	VS.6.2.1.6. Veido domu karti, sarakstu, balstvārdus, rindkopas, īsi apraksta izdomātus vai reālus notikumus, pagātnē paveikto vai personiski pieredzēto.	VS.9.2.1.6. Raksta stāstus par dažādām tēmām, izmantojot apgūtos teksta organizēšanas paņēmienus (piemēram, domu karti, shēmas), veido sava teksta melnrakstu, to uzlabo un papildina. Apraksta pieredzētos notikumus, to dalībniekus un viņu lomas, atklājot savu attieksmi un emocijas.
	VS.3.2.1.7. Norunā īsu, paša radītu tekstu, piemēram, dzejoli, stāstījumu par sevi, savu ģimeni.	VS.6.2.1.7. Veido savu tekstu par tuvāko apkārtni, ikdienas darbībām, interesēm, izmantojot informāciju no vairākiem avotiem un ievērojot autortiesības, un to publisko.	VS.9.2.1.7. Apkopo vairākus tekstus un tos radoši izmanto sava teksta veidošanā, ievērojot autortiesības, un to publisko. Atbild uz jautājumiem.
	VS.3.2.1.8. Ar skolotāja atbalstu apgūst mācīšanās stratēģijas (piemēram, sadarbība, plānošana) un rīkus svešvalodu apguvei (piemēram, Eiropas Valodu portfeli, e-grāmatu, video un audio ierakstus).	VS.6.2.1.8. Ar skolotāja atbalstu izmanto mācīšanās stratēģijas un rīkus svešvalodu apguvei (piemēram, Eiropas Valodu portfeli, e-grāmatu, video un audio ierakstus, interaktīvos valodas testus).	VS.9.2.1.8. Uzņemas atbildību par savas runas un rakstu pratības pilnveidi. Patstāvīgi izvēlas un izmanto mācīšanās stratēģijas atbilstoši saziņas situācijai un mācību mērķiem.

VS.Li.3. Valodas ir sistēmiskas.
Skaņas un rakstzīmes veido vārdus, vārdi veido teikumus un izteikumus.
Radoši darbojoties ar skaņām, vārdiem un teikumiem, mēs veidojam izpratni par valodu un tās uzbūvi

	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
3.1. Valodas struktūra (teikums, vārds, burts, skaņa, simbols)	VS.3.3.1.1. Izmanto mācību grāmatas un bilžu vārdnīcas savas valodas sistēmas (gramatisko struktūru un vārdu krājuma) attīstīšanai.	VS.6.3.1.1. Izmanto vārdnīcas, lasāmgrāmatas, paraugus/piemērus mācību grāmatā savas valodas sistēmas (gramatisko struktūru un vārdu krājuma) attīstīšanai.	VS.9.3.1.1. Patstāvīgi izvēlas un izmanto dažādus tekstus, skaidrojošās vārdnīcas un citus avotus savas valodas sistēmas attīstīšanai.
	VS.3.3.1.2. Atpazīst valodu pēc skaņas, ritma, intonācijas, žestu lietojuma apgūstamajā valodā un atdarina tos saziņā. Salīdzina ar savu valodu/kultūru.	VS.6.3.1.2. Salīdzina dažādas intonācijas, uzsvarus un žestus apgūstamajā valodā ar savu valodu/kultūru. Izmanto tos saziņā.	VS.9.3.1.2. Pēta un apspriež apgūstamajai valodai raksturīgo ķermeņa valodu un intonāciju empātijas izteikšanai un citu attieksmes noskaidrošanai. Salīdzina to ar savu valodu/kultūru. Novērtē runātāja izrunas īpatnības.
	VS.3.3.1.3. Salīdzina skaņas un burtus dzimtajā un apgūstamajā valodā un meklē līdzīgo un atšķirīgo.	VS.6.3.1.3. Salīdzina internacionālismus un īpašvārdus dzimtajā un apgūstamajā valodā un meklē līdzīgo un atšķirīgo.	VS.9.3.1.3. Salīdzina valodas sistēmu aprakstošos terminus dzimtajā un apgūstamajā valodā, analizē līdzīgo un atšķirīgo.
	VS.3.3.1.4. No vārdu daļām (morfēmām) darina vārdus.	VS.6.3.1.4. No vārdu daļām (morfēmām) darina vārdus, salīdzina to nozīmi ar zināmajiem. Meklē līdzīgus vārdus un izmanto tos (piemēram, veidojot savu vārdnīcu).	VS.9.3.1.4. No vārdiem un vārdu daļām (morfēmām) veido salikteņus un tos radoši lieto savā tekstā. Meklē un izmanto sinonīmus un antonīmus, noskaidro nozīmju atšķirības.
	VS.3.3.1.5. Meklē līdzīgus vārdus (piemēram, vārdus, kas sākas ar lielo burtu) un atzīmē tos (pasvītro, iekrāso).	VS.6.3.1.5. Atpazīst vārdšķiras (lietvārds, vietniekvārds, darbības vārds).	VS.9.3.1.5. Atpazīst vārdus pēc to uzbūves, vārdšķiras un teikumu veidus un klasificē tos pēc pazīmēm. Skaidro atšķirības to lietojumā.

VS.Li.3. Valodas ir sistēmiskas.
Skaņas un rakstzīmes veido vārdus, vārdi veido teikumus un izteikumus.
Radoši darbojoties ar skaņām, vārdiem un teikumiem, mēs veidojam izpratni par valodu un tās uzbūvi

	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
3.1. Valodas struktūra (teikums, vārds, burts, skaņa, simbols)	VS.3.3.1.6. Pasvītro vai pārraksta vārdus, noskaidro un/vai pārbauda to nozīmi (ar skolotāja palīdzību).	VS.6.3.1.6. Pieraksta vārdus un frāzes, ko saprot, izsaka minējumus par to, ko nesaprot.	VS.9.3.1.6. Pieraksta vārdus un frāzes, ko saprot, izsaka minējumus par to, ko nesaprot, noskaidro nesaprastā nozīmi.
	VS.3.3.1.7. Savieno un atdala vārdus vai vārdu grupas un teikumus ar saikli "un", lai veidotu stāstījumu. Sadala tekstu teikumos, izmantojot pieturzīmes. Runā lieto pauzes, lai atdalītu domas.	VS.6.3.1.7. Savieno vārdus vai vārdu grupas ar saistītālvārdiem, piemēram, "un", "bet", "tāpēc ka", lai secīgi izklāstītu vienkāršu stāstu vai kaut ko aprakstītu. Lieto pauzes un interpunkciju, lai atdalītu domas.	VS.9.3.1.7. Savieno vārdus, vārdu grupas un teikumus, prasmīgi izmantojot dažādus saistītālvārdus, piemēram, "jo", "kad", "kas", "kur", lai veidotu loģiski saistītu tekstu. Apzināti lieto dažāda garuma pauzes runā un izvēlas atbilstošu interpunkciju savu domu izteikšanai rakstos.
	VS.3.3.1.8. Raksta vienkāršus, īsus teikumus ar atbilstošu vārdu kārtību, izmantojot paraugus un/vai skolotāja palīdzību.	VS.6.3.1.8. Raksta vienkāršus teikumus, izmantojot apgūtos teikumu struktūras paraugus un atbilstošu vārdu kārtību.	VS.9.3.1.8. Veido dažādu veidu teikumus, radoši izmantojot apgūtos teikumu struktūras paraugus, atbilstošu vārdu kārtību vienkāršos un saliktos teikumos.
	VS.3.3.1.9. Ar skolotāja palīdzību uzlabo savu tekstu.	VS.6.3.1.9. Uzlabo pareizrakstību un valodas lietojumu savā tekstā, izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas.	VS.9.3.1.9. Izvērtē un rediģē savus un citu tekstus (piemēram, piedāvā sinonīmus), izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas.

VS.Li.4. Svešvalodu apguvē skolēns pilnveido savas svešvalodu prasmes un pakāpeniski pāriet no viena valodas apguves līmeņa uz nākamo

Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
VS.3.4.1. Beidzot 3. klasi, skolēns spēj saprast un lietot vienkāršus izteikumus un elementāras frāzes, lai nodrošinātu konkrētas vajadzības. Prot iepazīstināt ar sevi un citiem, uzdot personiskus jautājumus un atbildēt uz tiem, piemēram, par savu dzīvesvietu, pazīstamiem cilvēkiem, par lietām, kas pieder. Spēj elementārā līmenī sazināties, ja otrs runā lēnām, skaidri, un ir gatavs palīdzēt otram (valodas apguves līmenis A1). <i>Atsevišķi valodas prasmes elementi var būt dažādos līmeņos.</i>	VS.6.4.1. Beidzot 6. klasi, skolēns spēj saprast atsevišķus teikumus un bieži lietotus izteicienus par aktuāliem sadzīves jautājumiem (piemēram, informāciju par sevi un ģimeni, iepirkšanos, tuvāko apkārtni, darba iespējām). Spēj sazināties situācijās, kurās notiek vienkārša informācijas apmaiņa par zināmiem jautājumiem. Spēj vienkāršos vārdos pastāstīt par sevi, tuvāko apkārtni, izteikt savas vajadzības (valodas apguves līmenis A2). <i>Apgūstot otro svešvalodu no 4. klases, beidzot 6. klasi, skolēns var sasniegt vismaz valodas prasmes līmeni A1. Atsevišķi valodas prasmes elementi var būt dažādos līmeņos.</i>	VS.9.4.1. Beidzot 9. klasi, skolēns spēj saprast svarīgāko skaidros izteikumus literārā valodā par zināmiem tematiem tekstos, kas saistīti ar darbu, skolu, brīvo laiku. Spēj gandrīz vienmēr tikt galā situācijās, kādas var rasties, ceļojot pa vietām, kur runā apgūstamajā valodā. Spēj izveidot vienkāršu, saistītu tekstu par tuviem vai personīgi interesējošiem tematiem. Spēj aprakstīt pieredzēto, notikumus, sapņus, cerības un centienus, īsi pamatot un paskaidrot savus uzskatus, plānus (valodas apguves līmenis B1). <i>Apgūstot otro svešvalodu no 4. klases, beidzot 9. klasi, atkarībā no izmantotā stundu skaita skolēns var sasniegt valodas prasmes A2-B1 līmeni. Atsevišķi valodas prasmes elementi var būt dažādos līmeņos.</i>